

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา “คน” อันเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าของสังคม ให้ได้รับการพัฒนาไปสู่คุณภาพตามเป้าหมายและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 มุ่งให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาและสังคม กล่าวคือ คนไทยในอนาคตต้องมองกว้างไกล ใฝ่ดี มีคุณธรรม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม มีวิจรรณญาณที่ดีมีคุณภาพเข้าสู่ความเป็นมาตรฐานสากล (รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ, 2551, หน้า 39) การศึกษาสามารถลดช่องว่างของบุคคลในสังคมลงได้ การจัดทำหรือลดช่องว่างสังคมนี้จะต้องสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพที่มีคุณภาพได้มาตรฐานเทียบเคียงกับโรงเรียนชั้นนำที่เป็นที่ยอมรับและศรัทธาของนักเรียน ชุมชน ผู้ปกครอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 18) ปัจจุบันยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การจัดการศึกษาที่รัฐดำเนินการแต่เพียงฝ่ายเดียวนั้น ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนของชุมชนได้ เพราะระบบการศึกษาที่รัฐจัดขึ้นเป็นการศึกษาแบบแยกส่วนตามภาระหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน โดยรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจไว้ที่ส่วนกลางเพียงแห่งเดียวทำให้การดำเนินงานล่าช้าซึ่งปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจโดยการเปิดโอกาสให้บุคคลชุมชนและองค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษา นอกจากนั้นยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น ให้มีการจัดการศึกษาที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดนโยบายขยายขอบเขตผู้รับผิดชอบให้กว้างกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (ภักดี รักความดี, 2546, หน้า 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 25) การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นกลยุทธ์หนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนที่สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลง การที่จะบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหาร

โรงเรียนควรได้นำหลักการมีส่วนร่วม (Participation) ที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมรับผิดชอบและร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของและ ร่วมจัดการศึกษาให้มากขึ้น ซึ่งจะสามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้องสร้าง ความเข้มแข็งในการบริหารโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่อง (ยุทศศิลป์ พานนท์, 2546, หน้า 3) ซึ่งโรงเรียนจัดเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา เพราะ โรงเรียน มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารงานและการจัดการศึกษา ของโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนและครูจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ กระบวนการในการนำปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์และการจัดการมาพัฒนาโรงเรียน การดำเนินการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจของบุคลากรจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยให้บุคลากรของโรงเรียนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียนตั้งแต่การวางแผน งานการดำเนินงาน การติดตาม ประเมินผลงาน และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ มีการกระจาย อำนาจแบ่งหน้าที่และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบริหารงานโรงเรียนซึ่งจำเป็นต้องใช้ข้อมูลข่าวสาร ที่เพียงพอจากผู้ร่วมงานได้แก่ คณะครูในโรงเรียน (เจริญทร์ ถาวรสิน, 2550, หน้า 1) ในสังคม ประชาธิปไตยผู้บริหารจำเป็นต้องส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศของการทำงานเป็นหมู่คณะ ผู้ร่วมงาน เอาตัวเข้าไปผูกพันกับหน่วยงานก็ต่อเมื่อเขามีความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของหน่วยงาน นั้น การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้สมาชิก มีความผูกพันกับหน่วยงาน การปฏิบัติงานให้ได้ผลดีที่สุด คือการพิจารณาให้ทราบว่าผู้ใดบ้าง มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจขององค์กรหรือหน่วยงานนั้น (Simon, 1976, p. 19)

การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตาม ธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 13) โรงเรียน เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด โรงเรียนมีบทบาทโดยตรงในด้านการพัฒนามนุษย์ คือ มีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาเยาวชนหรือพัฒนาคนที่อยู่ในความรับผิดชอบให้เป็นคนที่สมบูรณ์ การปฏิบัติงานของโรงเรียนนั้นต้องจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน หลักสูตร ซึ่งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ถูกกำหนดให้เป็นหลักสูตรแกนกลาง ของประเทศ ที่มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้บนพื้นฐานของความเป็นไทย การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น เรื่องที่สลับซับซ้อนต้องอาศัยความละเอียดอ่อน พิจารณาอย่างรอบคอบ ดังนั้นในการปฏิบัติการกิจ เกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเปิดโอกาสให้ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (เสาวลักษณ์ ดันติพิบูลทรัพย์, 2545, หน้า 3)

แต่การดำเนินงานของโรงเรียนที่ผ่านมายังไม่ได้สร้างให้นักเรียนเกิดความผูกพันกับชุมชน นักเรียนยังไม่ค่อยเกิดความสำนึกที่จะร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชน ในขณะเดียวกันการให้ข้อเสนอแนะ การร่วมรับผิดชอบ ตลอดจนความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชนที่มีต่อโรงเรียนนั้นก็มีน้อยเช่นกัน ปัญหาเหล่านี้ควรจะต้องได้รับการแก้ไข ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวของโรงเรียนโดยฝ่ายปฏิบัติการอย่างเดียวอาจไม่สามารถมองเห็นปัญหาทุกด้านได้ แต่ถ้าได้มีการศึกษาชุมชนหรือผู้ปกครองนักเรียนจะช่วยให้สามารถมองเห็นปัญหาจากทิศทางต่าง ๆ กระจางชัดยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 39-40) นอกจากนั้นผู้ปกครองยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง เพราะฉะนั้นนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาด้วยวิธีการที่ถูกต้องจากโรงเรียน เมื่อได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนเป็นการเสริมแรงจากผู้ปกครองนักเรียนก็จะเกิดความพร้อมในการเรียนรู้อย่างมีความสุขการพัฒนาการในด้านต่าง ๆ เป็นไปตามเป้าหมาย ดังนั้นผู้ปกครองควรเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนและส่งเสริมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

โรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาที่สนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นพัฒนาสมรรถภาพด้านการเขียน อ่าน ฟัง พูด การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ที่เป็นระบบด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนานักเรียนให้ดี เก่ง มีความสุขและมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แต่จากการดำเนินงานของโรงเรียนในรอบปีการศึกษา 2552 ที่ผ่านมามีพบว่าผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาน้อย ต้องประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้าง ค่าขายเป็นส่วนใหญ่ มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลางถึงยากจน มีการต้องรับผิดชอบมาก ทำให้บางครั้งการขอความร่วมมือจากโรงเรียนในการเชิญประชุมปรึกษาหารือในวันราชการจึงให้ความร่วมมือน้อย อีกทั้งอำนาจในการตัดสินใจของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นส่วนใหญ่ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานตามโครงสร้างองค์กร เช่น การมอบหมายภาระงานที่รับผิดชอบไม่ตรงกับความรู้ความสามารถ การประชาสัมพันธ์กิจกรรมการดำเนินงานของโรงเรียนยังไม่ต่อเนื่อง ผู้ปกครองได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่เป็นปัจจุบันจึงมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนน้อย (โรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา”, 2555)

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป สำหรับเป็นแนวทางให้ผู้บริหารได้ปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และอาชีพ

คำถามของการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 อยู่ในระดับใด
2. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และอาชีพ แตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และอาชีพ แตกต่างกัน

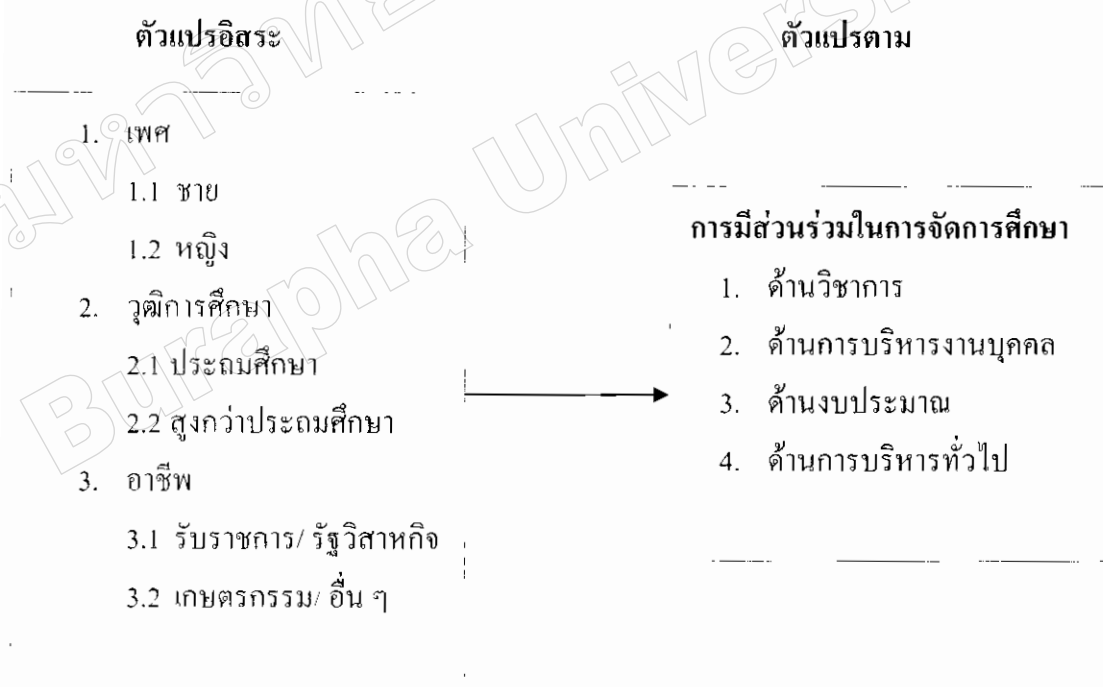
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยอาศัยแนวคิดการจัดการศึกษาของเบอร์เกอร์ (Berger, 1995, pp. 255-261) กล่าวถึงผู้ปกครอง ชุมชนและครูต้องร่วมมือกันในทุกด้านเพื่อเสริมสร้างเด็กใน ความรับผิดชอบให้อยู่ในสังคมอย่างผู้ที่มีคุณสมบัติในตัว คือเก่ง ดี มีสุข โดยผู้ปกครอง ชุมชนและ ครูต้องแสวงหาความร่วมมืออย่างหลากหลายรูปแบบ ผสมกับแนวคิดการจัดการศึกษาตาม

โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนพนมสสารคาม “พนมอดุลวิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 (2556) มีโครงสร้างงาน 4 ด้าน ตามคู่มือการบริหารสถานศึกษาที่เป็น นิติบุคคล

1. ด้านวิชาการ
2. ด้านการบริหารงานบุคคล
3. ด้านงบประมาณ
4. ด้านการบริหารทั่วไป

ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนพนมสสารคาม “พนมอดุลวิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และอาชีพ เป็นตัวแปรอิสระ ซึ่งเสนอเป็นกรอบ แนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้ (โดยภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการวิจัย

1. เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น
2. เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างความเข้าใจ สร้างความร่วมมือ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปกครองนักเรียนกับโรงเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างถูกต้อง
3. เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเป้าหมายทิศทางการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ใน 4 ด้าน ได้แก่

- 1.1 ด้านวิชาการ
- 1.2 ด้านการบริหารงานบุคคล
- 1.3 ด้านงบประมาณ
- 1.4 ด้านการบริหารทั่วไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ปีการศึกษา 2553 ทั้งหมด จำนวน 2,844 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ปีการศึกษา 2553 ใช้เกณฑ์กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางกำหนดขนาดของ เกรจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) โดยมีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 340 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบ ได้แก่

3.1.1 เพศ จำแนกเป็น

3.1.1.1 ชาย

3.1.1.2 หญิง

3.1.2 วุฒิการศึกษา จำแนกเป็น

3.1.2.1 ประถมศึกษา

3.1.2.2 สูงกว่าประถมศึกษา

3.1.3 อาชีพ จำแนกเป็น

3.1.3.1 รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ

3.1.3.2 เกษตรกรรม/ อื่น ๆ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ใน 4 ด้าน ได้แก่

3.2.1 ด้านวิชาการ

3.2.2 ด้านการบริหารงานบุคคล

3.2.3 ด้านงบประมาณ

3.2.4 ด้านการบริหารทั่วไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป โดยที่กลุ่มผู้มีส่วนร่วมจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมในโรงเรียนในเรื่องการแสดงความคิดเห็น การวางแผนการแก้ปัญหา การประเมินผลงาน การพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง การเสียสละทรัพย์ แรงงาน เวลา การร่วมปฏิบัติงาน ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย

1.1 ด้านวิชาการ หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว

การศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ ด้านวิชาการ แก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการและการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการ

1.2 ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับการวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน วินัย และการรักษาวินัยและการออกจากราชการ

1.3 ด้านงบประมาณ หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับการจัดทำและเสนอของ งบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้เงิน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบัญชี การบริหารพัสดุ และสินทรัพย์ การคุมค่าใช้จ่ายเพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดตลอดจนดูแลความสะอาดต่าง ๆ

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับงานธุรการ งานเลขานุการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ การประสานการพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร งาน เทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริม และประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อ การศึกษา การส่งเสริมงานกิจกรรมนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานทางการศึกษา การส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม อื่นที่จัดการศึกษา การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงานราชการและงานบริการสาธารณะ

2. การจัดการศึกษา หมายถึง แผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่ สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดทำเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ โดยส่งเสริมให้บุคคลไปสู่ ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้นของมวลประชากรที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสม มีชีวิต ในโรงเรียน ชุมชน สังคมและโลกอย่างมีความสุข

3. ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง บิดา มารดา หรือบุคคลอื่นที่เป็นผู้รับผิดชอบ ให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรม สั่งสอนให้ได้รับการศึกษา โดยถือผู้ปกครอง 1 คน มีนักเรียน 1 คน ของนักเรียนในโรงเรียนพนมสาคาม “พนมอดุลวิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6 ปีการศึกษา 2553

4. เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศชาย เพศหญิง

5. วุฒิการศึกษา หมายถึง การศึกษาชั้นสูงสุดที่ผู้ปกครองนักเรียนสำเร็จการศึกษา ได้แก่

5.1 ประถมศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนที่จบหลักสูตร การศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 (หลักสูตร พ.ศ. 2503) หรือชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 (หลักสูตร พ.ศ. 2521)

5.2 สูงกว่าประถมศึกษา หมายถึง วุฒิทางการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนที่จบ หลักสูตรการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) มัธยมศึกษาตอนปลาย (ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) อนุปริญญา ปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรี

6. อาชีพ หมายถึง อาชีพของผู้ปกครองที่ผู้ปกครองปฏิบัติให้เกิดรายได้หลัก ในการเลี้ยงชีพ ได้แก่

6.1 รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ หมายถึงผู้ปกครองนักเรียนที่ประกอบอาชีพที่ปฏิบัติ หน้าที่ให้กับรัฐบาลหรือกึ่งรัฐบาล กึ่งเอกชน ซึ่งมีหลากหลายอาชีพ เช่น ครู ทหาร ตำรวจ แพทย์ พยาบาล การไฟฟ้า การประปา เป็นต้น

6.2 เกษตรกรรม/ อื่น ๆ หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนที่ประกอบอาชีพปลูกอ้อย ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกข้าวโพด หรือผู้ปกครองที่เป็นลูกจ้างตามไร่อ้อย ไร่มันสำปะหลัง ไร่สับปะรด และเป็นลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

7. โรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” หมายถึง โรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ที่มีหน้าที่จัดการศึกษา ให้แก่นักเรียนในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6